

SITOWISE

Lukelan ranta-asemakaavan vaikutusarvio Punkaharjun ja Puruveden Natura 2000 alueisiin

Arvio Lukelan ranta-asemakaavan vaikutuksista seuraaviin Natura 2000 -
alueisiin:

Punkaharju SAC FI0500019

Puruvesi SAC FI0500035

Päiväys 31.10.2024

Laatija Jaakko Kullberg

Tarkastajat Lauri Erävuori & Iida-Sofia Holma

Projektinumero 12005080

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Arvioinnin toteutus	4
3	Hanke	4
4	Natura-arviointi	6
5	Arvioinnin lähtötilanne	8
	5.1 Punkaharjun Natura 2000 -alueen kuvaus	8
	5.2 Puruveden Natura 2000 -alueen kuvaus	9
6	Hankkeen vaikutukset	11
	6.1 Punkaharjun Natura 2000 -alue	11
	6.1.1 Suojeluperusteena olevat luontotyypit	11
	6.1.2 Suojeluperusteena olevat lajit	12
	6.2 Puruveden Natura 2000 -alue	12
7	Kirjallisuus	14

1 Johdanto

Nämä Natura-arviot on tehty Savonlinnan Lukelan ranta-asemakaavaa varten. Työssä on esitetty vaikutusarviot koskien kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevia Natura 2000 -alueita Punkaharju (SAC FI0500019) ja Puruvesi (SAC FI0500035). Arvio perustuu alueella jo tehtyihin selvityksiin ja Natura- alueiden suojeluperusteena olevien luontotyyppeihin ja lajistoon kohdistuviin vaikutuksiin. Työhön ei sisällynyt maastonselvityksiä, koska valvova viranomaisen on pitänyt jo tehtyjä selvityksiä riittävinä.

Lukelan kiinteistön (740-596-5-4) kaavoituksen tavoitteena on laatia alueelle ranta-asemakaava RM- merkinnällä (matkailua palvelevien rakennusten alue). Samanaikaisesti muutetaan Puraveden rantayleiskaavan AO- merkintä (erillispientalojen alue) RM- merkinnäksi (matkailupalvelujen alue).

Työn tilaajana on Arkkitehtitoimisto Keijo Tolppa. Natura -arvion on laatinut Sitowise Oy. Sitowise Oy:n työryhmään ovat kuuluneet FM biologi Jaakko Kullberg, FM Iida-Sofia Holma ja FM biologi Lauri Erävuori.

2 Arvioinnin toteutus

Natura-arviointi perustuu olemassa olevaan aineistoon sekä YVA-menettelyn yhteydessä tehtyyn maastokartoitukseen. Keskeisimpinä lähtöaineistoina arvioinnissa käytettiin:

- Punkaharjun Metsäntutkimuslaitoksen tilan luontoselvitys 2022 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys 10/2022
- Natura-tietolomakkeet (25.6.2024)

Arviointi kohdennettiin niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alueet on sisällytetty osaksi Natura 2000 -verkostoa.

3 Hanke

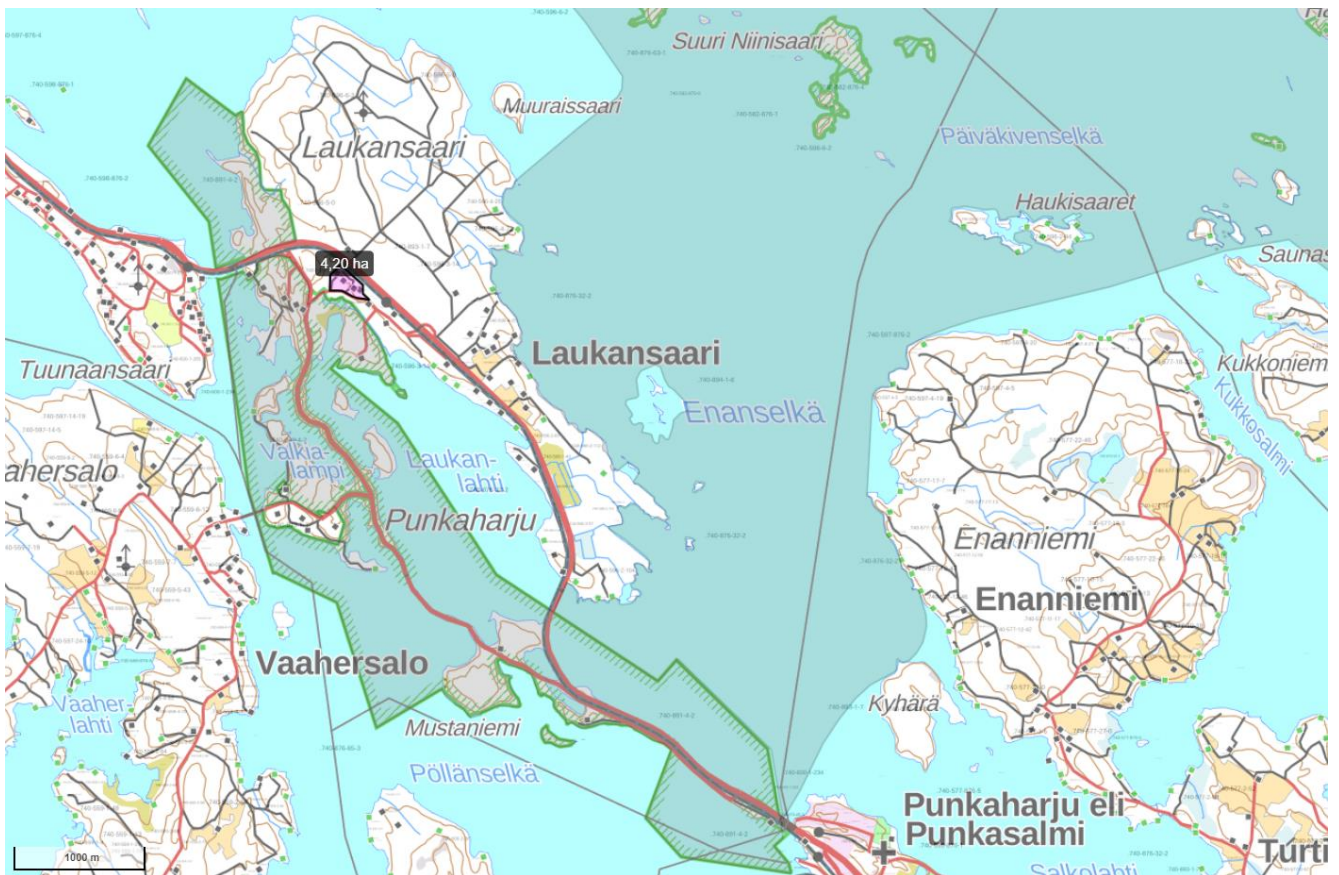
Kaavahanke sijoittuu kokonaisuudessaan Lukelan kiinteistön (740–596-5-4) alueelle (Kuvat 1-2). Kohde ei rajaudu kumpaankaan Natura 2000 -alueista (Punkaharju SAC FI0500019 ja Puruvesi SAC FI0500035). Lukelan kiinteistön kaavoituksen tavoitteena on laatia alueelle ranta-asemakaava RM- merkinnällä (matkailua palvelevien rakennusten alue). Samanaikaisesti muutetaan Puraveden rantayleiskaavan AO- merkintä (erillispientalojen alue) RM- merkinnäksi (matkailupalvelujen alue). Rakentamisesta huolimatta alueen yleispiirteiden ei katsota muuttuvan.

Hankkeessa tullaan muuttamaan vanhan tutkimuslaitoksen 34 toimistohuonetta majoitushuoneiksi. Kokonaisvuodepaikkamäärä on 46. Majoittujamäärät painottuvat kesään.

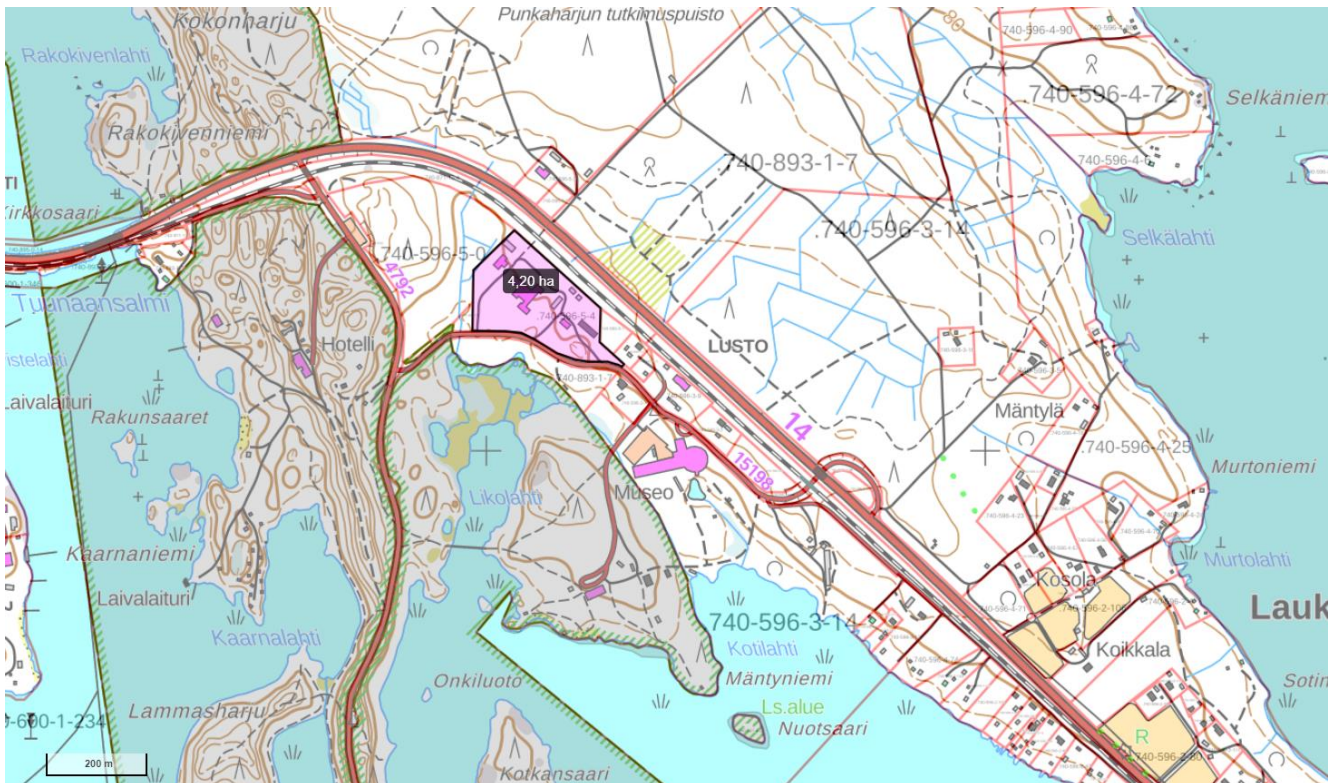

Käyttöaste arvioidaan olevan korkeimmillaan heinäkuussa (80 %). Syys-joulukuussa käyttöasteen arvioidaan olevan 10 %. Tammi-toukokuussa paikka on suljettuna.

Matkailuyrittäjällä ei ole alueella omaa rantaa, eikä rannankäyttöoikeutta. Jos rannankäyttöoikeus saadaan, niin yrittäjä voi kesäaikaan tarjota melonta- ja soutu palvelua Laukanlahdella, joka sijaitsee kaava-alueen eteläpuolella. Vesiyhteys Puruvedelle tapahtuu siltarummun kautta, joka alittaa maan- ja rautatien. Muita yrittäjän tarjoamia palveluita voivat olla talviaikainen hiihto- ja luistelupalvelu kaava-alueen länsipuolella sijaitsevan Harjun Portin rannasta kohti etelään johtaville väylille. Lisäksi kaava-alueen pohjoispuolella on Metsäntutkimuslaitoksen perustama puulajipuisto, jossa on hiihto- ja pyöräilyreitit. Yrittäjä ei tarjoa moottorikelkka- tai moottorivenepalveluita, koska yrittäjällä ei ole omaa rantaa tai rannankäyttöoikeutta.

Kuva 1. Kaava-alueen ja toistensa vieressä olevien Natura 2000 -alueiden, Punkaharju ja Puruvesi, sijainnit kartalla (kartta: Maanmittaushallitus 24.6.2023).

Kuva 2. Lähikuva Lukelan kaava-alueesta, jonka koko on 4,20 hehtaaria.

4 Natura-arviointi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava ne vaikutukset, jotka voivat heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on ilmoitettu, ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000-verkostoon. Luonnonsuojelulain mukainen vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, ovat luonteeltaan heikentäviä, laadultaan merkittäviä ja ennalta arvioiden todennäköisiä. Arviointivelvollisuus koskee myös sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Natura-arvioinnin suorittamisen kynnyks voi ylittyä myös eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutusten vuoksi.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan suunnitelmaa ei voida hyväksyä, jos arviointi ja lausuntomenettely osoittaa suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luontodirektiivin 6 artiklan mukaan viranomaisten täytyy varmistua siitä, ettei hanke vaikuta alueen koskemattomuuteen. Lupaviranomaisen on ennen lupapäätöstä varmistettava, että arvioinnit ovat asianmukaisia ja niissä esitetyt johtopäätökset ovat perusteltuja.

Vaikutusten arvioinnissa noudatetaan varovaisuusperiaatetta. Hanke tai suunnitelma voidaan hyväksyä vain ”jos ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta relevanttia epäilyä alueen koskemattomuuteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä” (EYT C-127/2). Hankkeen vaikutuksia on arvioitava erityisesti sen alueen ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa, jota suunnitelma tai hanke koskee.

Natura-arvioinnissa keskitytään alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin. Arviointivelvoite koskee yhteisön tärkeänä pitämällä alueilla (SAC) vain luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä tai luontodirektiivin liitteen II lajeja. Lintudirektiivin mukaisilla erityisillä suojelualueilla (SPA) arviointivelvoite koskee vain lintudirektiivin liitteen I lintulajeja ja lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitettuja muuttolintuja. Arvioinnissa tarkastellaan näiden lajien ja luontotyyppien elinympäristöjä ja niiden ominaispiirteitä. Natura-alueiden suojeluperusteet on esitetty Natura-tietolomakkeissa.

Heikentämistä arvioitaessa huomioidaan luontotyyppin tai lajin suotuisaan suojelutasoon kohdistuvat muutokset sekä hankkeen vaikutus Natura 2000 -verkoston eheyteen ja koskemattomuuteen. Tällä tarkoitetaan ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena ja Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien kantojen säilymistä elinvoimaisina. Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. Luontotyyppin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppin säilymistä ja sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä luontotyyppille luonteenomaisten piirteiden säilymistä. Natura-alueen on säilyttävä eheänä ekologisen kokonaisuutena, jotta sen luonnonarvot säilyvät pitkällä aikavälillä. Hanke ei saa uhata alueen koskemattomuutta, eli koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena.

Vaikutusten merkittävyyden luokittelu ja luokittelun kriteerit (Byron 2000, Södermanin 2003 mukaan) alueen eheyden kannalta on esitetty taulukossa 1 ja luontovaikutuksen merkittävyyden arviointi ARVI -lähestymistapaan pohjautuen on esitetty kuvassa 1.

Taulukko 1. Vaikutusten merkittävyyden luokittelu ja luokittelun kriteerit alueen eheyden kannalta (Byron 2000, Södermanin 2003 mukaan)

Vaikutusten merkittävyys	Kriteerit
Merkittävä kielteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) vaikuttaa haitallisesti alueen eheyteen, sen yhtenäiseen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan, joka ylläpitää luontotyyppejä / elinympäristöjä ja populaatioita, joita varten alue on luokiteltu.
Kohtalaisen kielteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) ei vaikuta haitallisesti alueen eheyteen, mutta vaikutus on todennäköisesti merkittävä alueen yksittäisiin luontotyyppeihin / elinympäristöihin / lajeihin. Jos ei voida selvästi osoittaa, että hankkeella

tai suunnitelmalla ei ole haitallista vaikutusta alueen eheyteen, vaikutukset on luokiteltava merkittävästi kielteisiksi.

Vähäinen kielteinen vaikutus	Kumpikaan yllä olevista tapauksista ei toteudu, mutta vähäiset kielteiset vaikutukset alueeseen ovat ilmeisiä.
Myönteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma lisää luonnon monimuotoisuutta, esimerkiksi lieventävillä toimenpiteillä luodaan käytäviä eristyneiden alueiden välille, liikenne- tai virkistyskäyttöpainetta ohjataan pois alueelta tai aluetta ennallistetaan.
Ei vaikutusta	Vaikutuksia ei ole huomattavissa kielteiseen tai myönteiseen suuntaan.

5 Arvioinnin lähtötilanne

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan hankkeen tai suunnitelman vaikutuksista Natura-alueelle on tehtävä asianmukainen arviointi, mikäli hanke tai suunnitelma yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon.

Natura-arviointi katsottiin Lukelan alueen osalta yhteysviranomaisen taholta tarpeelliseksi, koska hanke sijoittuu kahden eri Natura-alueen tuntumaan eli Punkaharju (SAC FI0500019) ja Puruvesi (SAC FI0500035) (Kuvat 1 & 2).

5.1 Punkaharjun Natura 2000 -alueen kuvaus

Suurin osa suojelualueesta on vettä, niukkaravinteista ja todella kirkasvetistä järveä. Maa-alueista suurin osa on harjumetsää. Kokonharju (tien 14 pohjoispuoli) on monin paikoin aarniomaista, harjumetsäksi poikkeuksellisen luonnontilaista. Alue on harjuluonnon ja maiseman säilyttämisen kannalta arvokas. Alueella esiintyy useita harjuilla viihtyviä kasvilajeja, kuten sarjatalvikkia, kissankäpälää, kanervisaraa, tunturikurjenhernettä, idänkeulankärkeä, häränsilmää, hieta- ja kaiheorvokkia. Koralliorakas (*Hericum coralloides*) on harvinainen vanhan metsän laji ja myös kääpälaajistossa on huomionarvoisia vanhan metsän lajeja.

Alueen puustoa uhkaavat hakkuut, jotka ovat toisaalta välttämättömiä kansallismaiseman hoitona. Alueen kulumiseen vaikuttavat turismi sekä alueen tiet ja rautatiet.

Suojelutavoitteen määrittely:

Kaikki tietolomakkeen taulukoissa 3.1 ja 3.2 mainitut luontotyytit ja lajit kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla
- luontotyyppien tai lajien elinympäristön laatua tai populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein

Taulukko 2. Punkaharjun Natura 2000 -alueen (SAC FI0500019) suojelun perusteina olevat luontotyypit ja lajit

Koodi	Nimi / laji	Pinta-ala, ha
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflorae)	473
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	1,7
9010	Boreaaliset luonnonmetsät	18
9050	Boreaaliset lehdot	1,5
9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	136
91D0	Puustoiset suot	1,2
1924	Mustatattiainen (<i>Oxyporus mannerheimii</i>)	

5.2 Puruveden Natura 2000 -alueen kuvaus

Puruvesi on päävirtaamasta erillään oleva Saimaan osa, joka koostuu laajoista selkävesistä ja niitä jakavista harjusaarista ja -niemistä. Alue on kokonaisuudessaan poikkeuksellisen karu. Puruveden kallioperä muodostuu happamista syväkivistä ja alueella on runsaasti erilaisia harjumuodostelmia. Kalliopaljastumia on vähän. Alue rajautuu toiseen Salpausselkään. Puruvesi on maisemallisesti hyvin avara suurten selkien ja matalien rantojen vaikutuksesta. Puruvesi on vesistönä huippuoligotrofinen nuottaruohotyypin järvi. Sen veden laatu on erinomainen. Ravinne- ja humuspitoisuudet ovat alhaisia. Puruvedelle on tyypillistä runsas pohjaversoiskasvillisuus, jonka valtalajeina ovat nuottaruoho ja lahnaruoho. Alueen saarten ja mannerrantojen kasvillisuus on harjualueille tyypillistä. Metsät ovat pääosin karun ja kuivan kankaan männiköitä. Rantojen kasvillisuus on hyvin niukkaa.

Puruvedellä on elänyt saimaannorppa vielä 1950-alussa, jolloin se todennäköisesti metsästyksen seurauksena hävisi. Vuonna 1980 alkaneen kannan seurannan aikana Puruvedellä on melko säännöllisesti havaittu avovesiaikaan liikkuvia norppia. Vuonna 2007 norppien havaittiin talvipesineen, eli asuneen ympärivuotisesti Puruvedellä. Vuonna 2018 alueelle syntyi kuutti, mikä kertoo norppakannan vakiintumisesta uudelleen Puruvedelle ja osoittaa alueen olevan merkityksellinen saimaannorppan elinympäristönä.

Puruvesi on veden laadultaan erinomaisen puhtas- ja kirkasvetinen nuottaruoho -tyypin järvi. Puruveden uhkana on hajakuormituksen aiheuttama vähittäinen nuhraantuminen. Hajakuormitusta aiheuttavat etupäässä metsätalous ja maatalous mutta osaltaan myös loma-asutus. Alue sijaitsee matkailun kannalta merkittävän Punkaharjun välittömässä läheisyydessä. Aluetta uhkaa myös loma- asutuksen lisääntyminen. Alue on karuutensa takia myös erittäin kulutusherkkää. Virkistyskäytön aiheuttama harjuluonnon kuluminen on rajoittunut yksittäisiin kohteisiin.

Suojelutavoitteen määrittely:

Kaikki tietolomakkeen taulukossa 3.1 mainitut luontotyytit ja taulukossa 3.2 mainitut lajit kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa.

Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys sekä alueen käyttöä ohjaamalla
- Luontotyyppien elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein

Puruvesi kuuluu Vesistöjen erityissuojelutyöryhmän rajaamiin kohteisiin erityissuojelua vaativana vesistönä. Puruveden eteläosa kuuluu rantojensuojeluohjelman kohteisiin. Kohteeseen kuuluu myös metsähallituksen hallinnassa oleva Hytermän saari, joka on perustettu luonnonsuojelualueeksi jo vuonna 1932. Lisäaluetta ovat rantojensuojeluohjelman ulkopuoliset vesialueet.

Pääasialliset toteutuskeinot:

- luonnonsuojelulaki, vesilaki ja sopimus.

Toteutustilanne: Pääosin toteutettu:

- osa valtion, osa yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, osin ei toteutettu.

Taulukko 3. Puruveden Natura 2000 -alueen (SAC FI0500035) suojelun perusteina olevat luontotyytit ja lajit

Koodi	Nimi / laji	Pinta-ala, ha
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflorae)	31000
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	10
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus (Sedo-Scleranthion tai Sedo albi-Vernicion dilleni)	1
9010	Borealiset luonnonmetsät	15
9020	Fennoskandian hemiborealiset luontaiset jalopuumetsät	2
9050	Borealiset lehdot	3

9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	90
91D0	Puustoiset suot	20
6306	Saimaannorppa (<i>Pusa hispida saimensis</i>)	

6 Hankkeen vaikutukset

Suojeluperusteisiin voi kohdistua suoria tai välillisiä vaikutuksia. Keskeisimmät vaikutukset aiheutuvat rakentamisen aikaisesta häiriöstä (melu ja suora häiriö) ja turismin kasvusta alueella. Tutkimuslaitoksen entiseen päärakennukseen (RM-1) tulee 33 majoitushuonetta ja mahdolliseen lisärakennukseen tulee n. 20 majoitushuonetta.

Tässä hankkeessa saimaannorppaan kohdistuvia vaikutuksia ovat rakentamisen aikaiset melu- ja häiriövaikutukset ja mahdollisen lisääntyvän turismin vaikutukset lajin mahdollisiin pesintöihin Natura-alueilla. Luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia ovat puolestaan elinympäristöjen heikentyminen ja muuttuminen sekä ns. reunavaikutus.

Jäljemmissä alakappaleissa on kuvattu tarkemmin hankkeen vaikutuksia ja vaikutusmekanismien ominaisuuksia.

6.1 Punkaharjun Natura 2000 -alue

6.1.1 Suojeluperusteena olevat luontotyypit

Punkaharjun Natura 2000 -alue ja yksikään suojeluperusteena olevista maaluontotyypeistä (Taulukko 2) ei rajaudu kaava-alueeseen. Kaava-alue rajautuu lännessä metsätalouskäytössä olleisiin metsämaihin, etelä- ja koillispuolella tielinjauksiin sekä idässä muihin kiinteistöihin.

Vesiluontotyyppi *Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflorae)* esiintyy kaava-alueen tuntumassa. Lähimmillään vesialue sijoittuu n. 50 metrin päähän tielinjauksen toiselle puolelle. Kohde käsittää kokonaisuudessaan lähialueella vain avovesiä, joten kaava-alueen muutoksella **ei ole luontotyyppiin vaikutuksia**.

Maaluontotyypit eli *Vaiheutumissuot ja rantasuot, Boreaaliset luonnonmetsät, Boreaaliset lehdot, Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit ja Puustoiset suot* ovat kaikki elinympäristöinä sellaisia, ettei kaavahanke rajaudu niihin eikä kaava-alueella tapahtuva toiminta uhkaa niiden olemassaoloa tai lajiston mahdollisia viheryhteyksiä.

Ainoa mahdollinen kielteinen vaikutus voisi olla turismin voimakas kasvu ja sitä kautta lisääntynyt ohjaamaton liikkuminen alueella, mikä ei suunnitellulla kaavoituksella vaikuta todennäköiseltä. Lievennyksenä tähän mahdolliseen maaston kulumisena havaittavaan uhkaan voidaan kuitenkin puuttua suunnitelmallisesti ohjaamalla liikkumista Natura 2000 -

alueella ja reitittämällä liikkumista Natura-alueen ulkopuolelle sekä ohjeistuksella ja opastuksen suunnittelulla. Kaavamääräyksellä on alueella olevaa kasvillisuutta suojeltava ja säilytettävä. Punkaharjun luonnonsuojelualueella on järjestyssäännöt, joista voidaan informoida matkailijoita. Riittävällä liikkujien informoimisella, esimerkiksi kyltein tai opastein, ja liikkumisen ohjaamisella vaihtoehtoisille reiteille, on epätodennäköistä, että maaluontotyyppeihin kohdistuu vaikutuksia.

Ilman lievennyksiä vaikutukset ovat korkeintaankin vain vähäisiä ja niiden kanssa vaikutuksia maaluontotyyppeihin ei käytännössä ole. Kaavamuutoksella ei ole vaikutuksia alueen eheyteen.

6.1.2 Suojeluperusteena olevat lajit

Ainoa suojeluperusteena oleva laji on kovakuoriaisiin ja niissä lyhytsiipisiin kuuluva **mustatattiainen** (*Oxyporus mannerheimii*). Laji on rauhoitettu. Lajin uhanalaisuusluokka on muuttunut vaarantuneesta (VU) Natura 2000 -suojeluverkoston perustamisen jälkeen ja laji on nykyisin arvioitu elinvoimaiseksi (LC, 2019). Laji on peto ja elää sekä toukkana että aikuisena sienten itiöemissä. Useimmiten sitä on tavattu tateilta, joskus myös puulla kasvavista helttasienistä. Sen elinympäristöjä ovat vanhat luonnontilaiset metsät ja palaneet metsät, mutta havaintoja on tehty myös koivikoissa, harjumänniköissä, ja jopa rakennetussa ympäristössään. Siitä on tehty viime vuosikymmeninä hyvin vähän havaintoja, eikä nykylevinneisyydestä ja runsaudesta ole tarkkaa tietoa, vaikka se on laaja. Varsinaisia lajiin kohdistuneita kartoituksia ei ole juurikaan tehty. Tunnettu nykylevinneisyys painottuu itäiseen Keski-Suomeen sekä maan itäosaan Nuijamaalta Kuusamoon. Laji on aikaisemmin taantunut voimakkaasti Suomen lounais- ja länsiosissa, mutta maan itäosissa lajin taantuminen ei ole ollut ainakaan yhtä voimakasta. Lajin elinympäristövaatimukset tunnetaan puutteellisesti, joten mahdollisia uhkatekijöitä on vaikea arvioida. Hoitosuosituksena sen esiintymispaikoilla tulisi estää puuston liiallinen tiheneminen ja esimerkiksi tiheän kuusikon syntyminen, eikä avohakkuita tulisi tehdä. Lisäksi lajin elinympäristövaatimukset, levinneisyys ja runsaus tulisi selvittää, jotta voitaisiin arvioida suojelutoimien tarpeellisuus ja mahdollinen kohdentaminen.

Mustatattiaisen tunnetun esiintymisen ja biologian perusteella kaavamuutoksella **ei ole lajin esiintymiseen vaikutuksia** Natura-alueella. Kaavan mahdollinen vaikutus alueelle on virkistyspaineen kasvu, jolla taas ei ole vaikutuksia lajin elinmahdollisuuksille.

6.2 Puruveden Natura 2000 -alue

Puruveden Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevista luontotyypeistä (Taulukko 3) ainoastaan *Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflorae)* esiintyy kaava-alueen tuntumassa. Kohde käsittää kokonaisuudessaan lähialueella vain avovesiä, joten kaava-alueen muutoksella ei ole luontotyyppiin vaikutuksia. Natura-alue

sijaitsee lähimmillään noin 950 metrin päässä kaava-alueesta viereisen metsäalueen itäpuolella.

Puruveden Natura 2000 -alueen ainoa suojeluperusteena oleva laji on saimaannorppa, joka aikanaan hävisi Puruvedeltä 1950-luvulla, mutta on sittemmin palannut alueen pesimälajistoon vuonna 2018. Viimeaikaiset havainnot viittaavat edelleen kannan vahvistumiseen Puruvedellä. Laji on erityisen herkkä kevättalvella tapahtuvalle toistuvalla häirinnälle. Mikäli matkailu aiheuttaa lisääntyvää liikkumista saimaannorpalle tärkeillä alueilla (Puruvesi) talviaikaan, voi ihmistoiminnan aiheuttama häiriö pesimäaikaan johtaa pesinnän epäonnistumiseen.

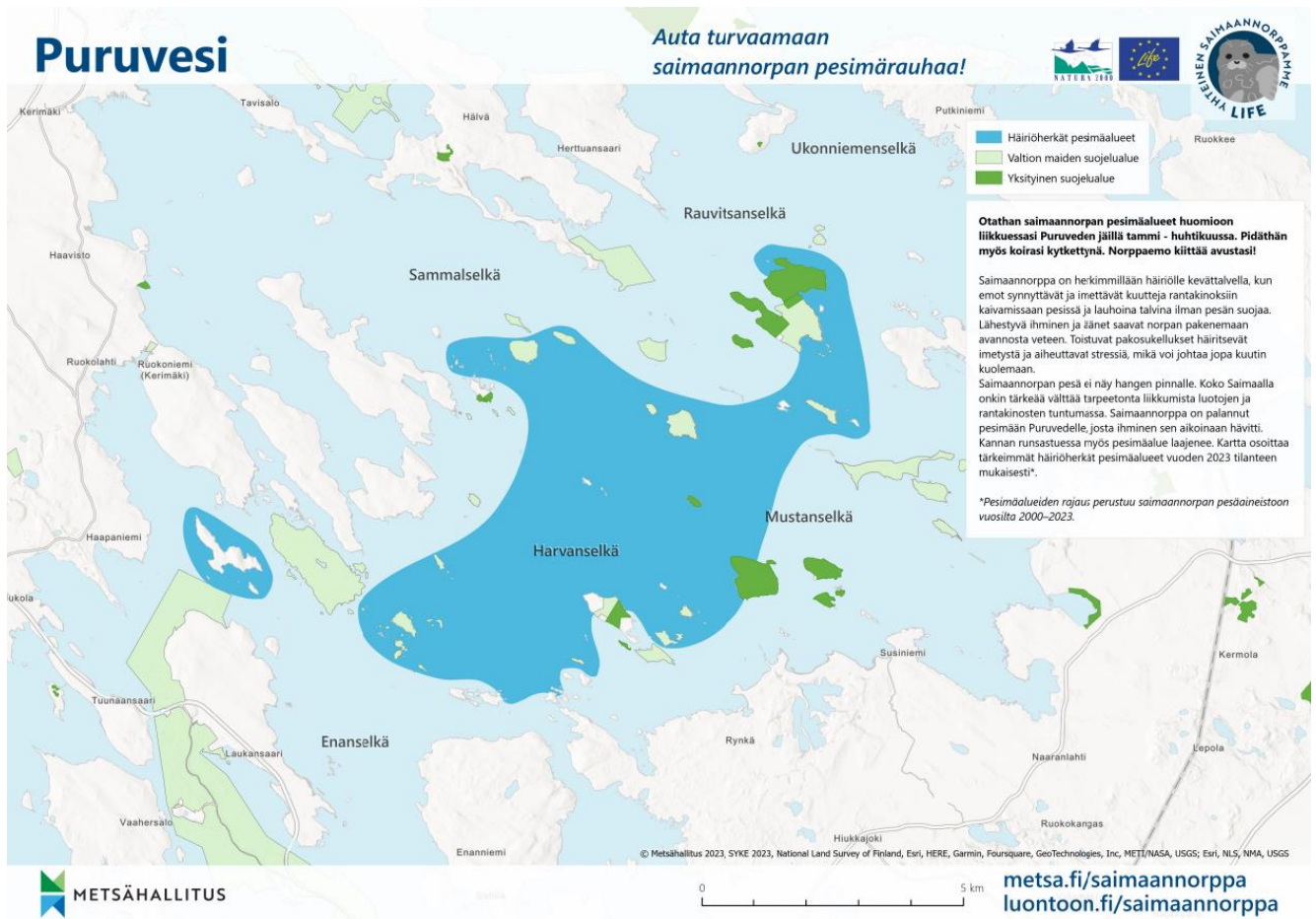
Saimaannorpan pesintää seurataan ja pesätietoja päivitetään vuosittain kattavilla pesälaskennoilla. Pesintätilanne tarkistetaan Metsähallituksen organisoimana vuosittain. Pesätieto on kuitenkin sensitiivistä ja salaiseksi luokiteltua tietoa, jota ei voi jakaa vapaasti. Pesälaskennat suoritetaan kevättalvella emon ja kuutin jo poistuttua pesältä, joten aikaisemmin talvella, jolloin tarve häiriön välttämiseksi on suurin, pesintää ei voi alueelta todeta ja liikkumista sen perusteella alueellisesti rajoittaa.

Kaava-alueen melua aiheuttavat rakentamiseen liittyvät toiminnot tulee vaikutusten lieventämisenä sijoittaa saimaannorppien pesimäajan ulkopuolelle, mieluiten syksyyn. Tammi-toukokuussa majoitus on suljettuna, mutta muita yrittäjän tarjoamia palveluita voivat olla talviaikainen hiihto- ja luistelupalvelu kaava-alueen länsipuolella sijaitsevan Harjun Portin rannasta kohti etelään johtaville väylille. Lisäksi kaava-alueen pohjoispuolella on Metsäntutkimuslaitoksen perustama puulajipuisto, jossa on hiihto- ja pyöräilyreitit. Yrittäjä ei tarjoa moottorikelkka- tai moottorivenepalveluita, koska yrittäjällä ei ole omaa rantaa tai rannankäyttöoikeutta. Matkailijoille tulee kertoa alueen merkityksestä saimaannorpalle ja antaa heille ohjeet saimaannorpan huomioon ottamisesta pesimä- ja karvanvaihtoaikana. On epätodennäköistä, että turistien liikkuminen kohdistuisi saimaannorpalle tärkeille alueille, mikäli turisteja informoidaan riittävällä tavalla (esim. kyltein ja infotauluin) ja matkailuaktiviteetit ohjataan muualle. Kaava-alue ei ole Natura-aluetta.

Kaava-alueen toiminnoilla ei ole vaikutuksia saimaannorpan pesintään tai sulaveden aikana tapahtuvaan häirintään, koska majoitustoiminta on suljettuna tammi-toukokuussa ja yrittäjä ei tarjoa moottorikelkka- tai moottorivenepalveluita, koska yrittäjällä ei ole omaa rantaa tai rannankäyttöoikeutta.

Kesäaikaiset vaikutukset ovat korkeintaan vähäiset ja talviaikaisen toiminnan puutteen takia **pesimäaikaisia vaikutuksia ei ole**. Kaavamuutoksella ei ole vaikutuksia alueen eheyteen.

Kuva 3. Saimaannorppien pesimäalueet Puruvedellä rajaus vuosien 2000–2023 pesimäaineistojen perusteella.

7 Kirjallisuus

Byron, H. 2000. Biodiversity and Environmental Impact Assessment: A Good Practice Guide for Road Schemes. The RSPB, WWF-UK, English Nature and the Wildlife Trusts, Sandy. 120 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Suomen Lajitietokeskus, 2023. Laji.fi -portaali (tietopyynnöt tehty 11.4.2023).

Söderman, T., 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109, luonto ja luonnonvarat.

